

NAGYVÁRAD

Főszerkesztő: HEGEDŰS NÁNDOR

Felelős szerkesztő: MARÓT SÁNDOR

MEGJEGYZÉSEK

Dragos képviselő, aki az elégedetlen liberális párti képviselőknek a vezetője, azt mondja, hogy minden tisztviselőnek kell annyit tudnia románul, hogy ellássa a hivatalát. Igaz. Ugy látszik azonban, hogy Dragos képviselő nem jár a hivatali helyiségekben, ahol magyar tisztviselők szánták a papirost. Mert akkor meggyőződhetett volna, hogy a magyar tisztviselők mind tudnak románul annyit, amennyi tisztviselői munkakörükbe vág. Éppen az a baj azonban, hogy nem ezt követelik a szerencsétlenektől, hanem küldik, házszólják őket vizsgákra, amelyeknek anyaga kívül esik az ő munkakörükön. Itt van a borzasztó tévedés. Ismerünk magyar tisztviselőt, akiről román hivatalfőnöke a megelégedés hangján mondta el a sorok írójának, hogy bámulusos precizitással dolgozik hivatalában románul, ellenben ha ez a tisztviselő vizsgára kerül és azt fogják kívánni tőle, hogy saját szavaival beszélje el, hogy Nagyvárad miért szebb város, mint Mezötelegd, akkor egész bizonyosan el fog bukni. Ezek a vizsgák tehát felesleges, meddő inkvizíciós torturák és semmi egyébbe nem jök, minthogy rajtuk keresztül ássák alá — a régi jó tisztviselők kihajigálása folytán — a hivatalok színvonalát és adják meg a törvényes mázt a magyar intellektuel existenciák, irgalmatlan szétmorzsolásának.

Mindenben helyeseljük a Sentinelá egyik tegnapi cikkét, amelyben a bukaresti hírszolgálatot teszi szóvá. Tatarescu panaszkodott, hogy a sajtóban a besszarábiai eseményekről téves hírek kerültek forgalomba. A Sentinelá megkérdezi: honnan jönnek a valódi hírek, hiszen a román sajtóhírszolgálat nálunk újszólóan ismeretlen. Hát ez tény. Nem hisszük, hogy volna még ország, ahol a sajtó informálását annyira elhanyagolják, mint nálunk. A távirati irodai hírszolgálat gyenge, a magántudósítások táviratai késéssel érkeznek meg, a kormánynak hivatalos köznyomatosa nincs, a legfontosabb ügyeket riporterek lelkiismeretes utánjárása tovaobítja az országba és a külföldre és ha a tudósításokba mégis hiba csúsznak be, akkor a kormány megteszi a kötelességet azzal, hogy cáfol és kritizálja a riportot. A külföldi nagy események híreét Bécsen. Budapestet át sokkal hamarabb kapja meg a romániai sajtó, mint Bukarestből és olyan szenzációkat például, mint amilyen Lenin halála volt — jól emlékszünk — egy nappal előbb tudták mindenütt a világban, mint Romániában. Ideje volt, hogy ez ellen a román sajtó végre felszólaljon, ideje, hogy véget érjen az a rendszer, amely a sajtóról csak akkor vesz tudomást, ha a sajtót lekicsinyelni és ócsárolni kell.

Nincs szebb dolog a konzekvenciánál. A zsidó gyermekeket eltöltötták magyar anyanyelvűn való oktatástól azzal, hogy a zsidó külön nemzet. Tanuljon héberül a saját nyelvén. A zsidóság egyik tisztelőre méltó rétege komolyan vette ezt — külföldön Bukovinában és Besszarábiában és így vezettek héber anyanyelvű iskolákat alapítani. A kormány azonban most kijel-

entette, hogy ez képtelenség. A Viitorul éppen ma ezt írja: „A besszarábiai zsidó tanári kar azt kívánja, hogy a zsidóság külön nemzetnek tekintessék. Ha ezt teljesítenék, kivonnák a zsidóságot a román nemzetiségből, mert senkinek se lehet két nemzetisége és megszakítanánk a köteléket a zsidóság és a románság között. Ezért nem teher a zsidóknak megengedni, hogy héberül tanuljanak, hanem csakis románul”. Amint ebből az idézetből láthatjuk, a kormány pár év alatt ugyancsak hirtelen maradt a következetességhez. Ugyanez a

Az antant leleplezi Szovjetország bécsi propaganda irodáját

Uj lázadások a Kaukázusban

Genfből jelentik: Az antant permanens irodája érdekes világításba helyezi a harmadik internacionálé következményeit, főképp azt a veszedelmet, melyet a bolsevista III. internacionálé tevékenysége a Balkán államokban fölidézett.

Nyilatkozatában kijelenti az antant irodája, hogy az internacionálé a Balkán-országokban bolsevik forradalmakat készít elő, hogy azokkal Közép-Európát lángborítsa. Minden államban fölhasználja a nyugtalan elemeket arra, hogy azok segítségével az illető országok belső szervezetét felborítsa, az államokat egymás ellen tüzelje és az így támadt forrongásból hasznot huzzon. Ausztria vendégszeretével visszaélve, az internacionálé Bécsben egy rendkívül fontos szervezési központot létesített.

Itt főképp a következő szervek dolgoznak: 1. A Balkán-bizottság. 2. A jugoszláv, bolgár, román és magyar kommunista pártok főnökei. 3. A nyugateurópai propaganda-bizottságok. 4. Macedon forradalmi csoportok.

Ugyancsak Bécsben jelenik meg az internacionálé hivatalos lapja is, valamint egy bőséges propagandairódlom, mely a Balkán-államokra, Magyarországra, Németországra, de sőt Angliára is számít.

Bécsben legutóbb számos fontos kon-

ferenciát tartott az internacionálé. Ezek egyike a Balkán-államok agrár és bolsevik pártjai, másika az „akció-bizottság” konferenciája volt. Egorov elnöklése alatt gyűlést tartott a Katonai agentúra is, mely haditervet dolgozott ki a Balkán-államok és Magyarország számára.

Mindezek a tények bebizonyították. A harmadik internacionálé ez időszereint Európa békéjének legkiáltóbb veszélye. Az antant elérkezettnek látja a sürgős óvintézkedések pillanatát, elsősorban a Bécsben működő tüzfészek azonnali felszámolását.

Amíg azonban Oroszország a külső országokat nyugtalanítja, legutóbbi távirataink szerint, súlyos belső nyugtalanodásokkal küzd. Georgiában még nem csendes minden. A párisi georgiai követség úgy értesül, hogy Svenethie tartományban tartanak a véres harcok a georgiai felkelők és a szovjet csapatok között. A szovjetkatonák az elfogott felkelők feleségeit és gyermekeit állítják az első harcpontra.

Perui jelentések szerint az egész Kaukázus fellázadt. Rosztovig és Asztrachánig tart a lázadás a szovjet ellen. Kubánban a felkelők a doni kozákokkal elfoglalták Sztavropolt és ostromolják Ekaperinodát és bombázzák a szovjetflottát. Dagesztán és Asszerbedzsán fellázadt.

Budapesten nyomozzák a csongrádi merényleket

Budapestről jelentik: A főkapitányság ma délután értesítették, hogy a csongrádi bombamerénylek közül többen Budapestben rejtőznek és mindeddig sikerült nekik a nyomozó hatóságok figyelmét elkerülni.

A rendőrségen nyomban intézkedtek, hogy az állítólag Budapestben bujkáló merényletkezt kézzrekerítsék. A detektívek ma este több helyen házkutatást tartottak, a hol a rendőrséghez érkezett jelentések szerint a merényletkezt tartózkodniok kell.

A detektívek munkája részben sikerrel járt, mert egy fiatalember lakásán, akit annak idején a merénylet elkövetésével gyanúsítottak, de adatok hiányában szabadlábra helyeztek, két kézigérfát találtak. A kézigérfátok teljesen olyanok voltak, mint amelyet a csongrádi nagyszálló báltermébe behajítottak.

A fiatalembert hajnali félháromkor előállították a főkapitányság központi ügyeletére, ahol megállapították, hogy Popovics Istvánnak hívják és magánhivatal-

nok. Popovicsot kihallgatása után őrizetbe vették.

A rendőrség az ügyet nagy titkolózással kezeli. A nyomozással Szentiványi rendőrtanácsos és Halasi Barna rendőrkapitány vannak megbízva. Popovicsot a merényletre vonatkozóan holnap fogják részletesen kihallgatni, amikor is újabb előállításokat várnak.

Budapestről jelentik: A rendőrségen előállították Popovics István nevű fiatalembert, aki tanuk előtt azt mondotta, hogy tudja, kik az igazi csongrádi bombamerényletkezt. A kihallgatáson azonban nagyon homályosan vallott. A rendőrség az ügyben a további nyomozást titokban tartja.

Az Uj Nemzedék szerint a keresztény ellenzék nagy megütközéssel fogadták a belügyminiszter nyilatkozatát. Friedrich azt mondotta, hogy lehetetlen, hogy egy miniszter így beszéljen a bíróságról. Ezt az ügyet a parlamentben is szóvá tesszük.

megindítandó birtokper kapcsán tisztázni.

A prefektus a megjelent urak előtt sajnálkozással jelentette ki, hogy a szentmártoni iskola sorsába nem folyhat bele, mert a miniszteri rendelkezésről tudomása nincs. Az a prefekturára meg sem érkezett s egyenesen a főszolgabírónak kézbesítették, aki így egyedül van jogosítva addig is haladékot adni, amíg a premontrai rend Bukarestbe utazó képviselője esetleg a minisztert más belátásra bírja.

A helyzet viszont az, hogy holnap át kell adni Pfeiffer József 64 éves tanítónak az iskoláját, azt a lakást, amiben 34 éve van otthon. Nem tehet egyebet, minthogy családjával, vagyunkájával képező kis butoraival kivonul az utcára. Az októberi éj alá.

Mikor a bérlő nem földmunkás

Az agrárbizottság döntései

Déda községben gr. Batthyányi Gyuláné gr. Károlyi Zsuzsánnának volt 300 hold földje, mely a kéti 1500 holdas birtoknak egy része volt. A grófné a dédai birtokot eladta 1921-ben Kiss Dávid és Kiss Imre gazdálkodóknak, amikor is a falu lakosai közbeléptek. A járási bizottság részben jóváhagyta az eladást 40 hold kivételével. A nincstelenek revíziót kértek s az egész 300 hold kisajátítását kérték azon az alapon, hogy Kissék nem földművesek s 1921-ben, a törvény életbelépése után vették meg a 300 holdat. Az agrárbizottság úgy döntött, hogy a szerződést megsemmisítette s kimondotta, hogy az egész birtok a gróf Károlyi Zsuzsánnáé s az állam részére kisajátította.

Erdőgyarar községben a Kövér testvéreknek volt 400 hold földjük bérletben. A járási bizottság öthatodrészen kisajátítás alá vette a birtokot, amelynek mentesítését kérték a tulajdonosok. Az agrárbizottság a mentesítést nem mondta ki s a birtok kisajátítását elrendelte.

A pénzügyminiszter elbocsátással fenyegeti a románul nem tudó tisztviselőket

Maros Gábor pénzügyi főfelügyelő szabadságáról visszaérkezett s átvette hivatala vezetését. A sok pénzügyi adminisztrációs rendeleten kívül a pénzügyminiszternek egy rendeletét kézbesítették le neki, amely a pénzügyről működő magyar tisztviselőket alkalmas aggodalomba ejteni.

A pénzügyminiszter ezen rendeletében megállapítja, hogy az erdélyi pénzügyi tisztviselők egy része nem tud románul. Értesíteni kell tehát őket, hogy aki nem tud jól románul, haladék nélkül igyekezzék ismereteit bővíteni, mert a határidő rövidesen lejár s aki a vizsgán nem felel meg a nyelvi követelményeknek, azt rendelkezési állományba helyezik. Mi már jól tudjuk, hogy mit jelent a „rendkezési állományba” tévés, hogy ez egyenlő az elbocsátással.

Megkérdeztük Maros Gábor főfelügyelőt, aki ezeket mondta:

Dorian Terrace és Dorian-filmszínház

9 órákor

5 és 7 órákor

Ma, szerdán

Kaméliáshölgy

Dráma 5 felvonásban. — DUMAS SANDOR híres regénye filmen.

A főszerepben: Rodolpho Valentino és Nazimova.

Ezt megelőzi egy kacagtató 2 felvonásos burleszk **Zigottó, miel bányarab.**

Megkezdődött a tanítás s zavartalanul folyt tegnapig.

Hétfőn egy Percigan nevű közoktatásiügyi faktor a főszolgabíróval, mint a hatóság képviselőjével, mejeient az iskolában s egy miniszteri rendeletre való hivatkozással felszólította az iskola vezetőjét Pfeiffer Józsefet, hogy az iskolát jókarba hozva, kifatarozva és tanítói lakását, a föld s a kert használatát három napon belül a törvény nevében adja át.

A meglepett tanító szaladt a falu plébánosához, a plébános a rend vikáriusához, egyéb felvilágosítást azonban nem kaptak, minthogy a felekezeti iskola állami iskola céljaira kell.

— A felekezeti iskola épületei egyébként — mondotta a főszolgabíró — közösségi tulajdon s így az állam reflektálása természetsszerű és jogos.

A szentmártoni iskola a telekkönyv tanúsága szerint, ami valami német hivatalnok egykori tévedése lehet, tényleg a község javára van bevételezve. Ez a tévedés azonban mind a mai napig nem is került nyilvánosságra, mert a premontraiak, akik az épületeket emelték, háboríthatatlanul élvezték több mint száz éve tulajdonukat. A százéves birtoklás kétségbevonhatatlanul a premontrai rend tulajdonjoga helyezi előtérbe.

A rend vikáriusa Leéb Bertalan és a szentmártoni plébános a rend ügyészével dr. Czeglédy Miklóssal tegnap felkeresték dr. Popovici prefektust, akinél intervenáltak a rendelet végrehajtásának felfüggesztése érdekében. Különös hivatkozással arra, hogy a tulajdonjog kérdésén csupán a törvényszék van hivatva egy

— Bizonyos, hogy a harang megkondul azok felett, akikről a rendeletben szó van. É ismerem a pénzügyigazgatóság személyzetét állithatom, hogy a régi tisztviselők példát mutattak a lelkiismeretes munka teljesítésében az idehelyezett tisztviselők tölték tanulhatna. Aki a nyelvi nehézségekkel küzd, az pótolja munkaerővel, a munka helyes elvégzésével. pénzügyről különben a számok a fontosak az, hogy az állam fiskálitási igényei megfelelően érvényesüljenek. Ezt pedig meg lehet találni nálunk. Én ellenőrzöm a nyelvtanulást is, bár a határidő, október elseje már itt van. Remélem, hogy a miniszter a képességre lesz tekintettel a tisztviselőknél.

Amint értesültünk, a pénzügyigazgatóság vezetője, Iliescu inspektor a tisztviselőket megalbanásban részesíti, mint eddig történt. Visszaállítja az egyfolytában való munkaidőt, de előtt 8-tól délután 2-ig s a fizetéseket valószínűleg a hónap elsején adja ki a tisztviselőnek, mint régebben történt. Bánásmód tekintetében is érezhető a különbség a régi s mostani vezetés között.

Régi szinkör udvarban

a Keymann-kertben

Bejárat a sárga lobogónál

Bul. Regele Ferdinand (Rákóczi ut) 3. szám alatt

október 1-én megkezdem uiból az árusítást.

Eladásra kerül:

Több ezer mtr. őszi és téli kabátkelme mtr. — 200—600 leiig
Teg. és fekete costum szövetek gyapjuból mtr. — 175—500 leiig
Cégem kiváló reklamja a
Nopé csikos aljelme mtr. 350 lei
Tenis flanelok mtr. — 28—30—36 lei
Pamut vászon 80 cm. széles fehérneműre nagyon alkalmas mtr. — 36 lei
Batiszt chifon, selyem fényű, minőségben elsőrendű mtr. — — — 48 lei
50 vég pamut vászon ágyneműre, rendkívül tartós, menyasszonyoknak különösen figyelmébe ajánlom mtr. — 62 lei
150 cm. prima alsó lepedő vászon mtr. — — — 138—150 leiig
30 grt. ágykészlet pamut vászonból sima és szegélyes ára — 1100—1500 leiig
Kockás szövetek gyermekruhára mtr 65 lei

Nagyon sok maradék olcsó árban!

Ezen cikkek árusítása e hét végéig tart.

BARNA JENŐ

Egy havi fogházra ítélték rágalmazásért Simoc Ágostont

Tegnap reggel 9 órakor hirdette ki az ítélet Nesselrode táblabíró tanácsa a Popovici Miklós prefektus kávéházi ámadója felett. Az érdeklődés jóval kisebb, mint az előző nap. Maga dr. Popovici prefektus sem jelent meg, csak ügyvédje, a Roxin György utján képviseltette magát.

Ahogy megérkezik a vádlott Simoc Ágoston, bevonul a bíróság élén Nesselrode táblabíró és hozzá kezd az ítélet kiírdetéséhez.

A törvény nevében... rágalmazásban vétkesnek mondja ki Simoc Ágostont, aki 1924 július 18-án a Royal kávéház terrassán dr. Popovici Miklós prefektust olyan kifejezésekkel illette, amelyek, ha valódiságuk bebizonyulna, közérdegetnek tenné ki a sértettet és fegyelmi eljárás alapját képezhetné, ezért a törvényszék

egy hónapi fogházra és 3000 lei pénzbüntetésre ítéli Simoc Ágostont

A pénzbüntetés behajthatatlanság esetén 30 napi elzárásra változtatható. A végleges ítéletet a belügyminiszterhez is elterjesztik.

Az indokolás szerint a vádlott beiskolázása és a tanuk vallomása beigazolja a rágalmazás vádját. Súlyosbító körülmények veszik azt, hogy Simoc jogvégezett és állami tisztviselő. Enyhítő körülmény, hogy felizgatott lelkiállapotban követte el rágalmazását.

Okirat elrejtés és hatóság elleni erőszak vádjai alól felmentették Simocot.

Popovici ügyész felebbezett az ítélet ellen, mert hatóság elleni erőszakban nem mondotta ki a vétkességet a bíróság.

Dr. Roxin felebbezett, mert az életveszélyes fenyegetésben nem állapították meg a vétkességet.

Dr. Ciacian védő semmisségi panaszt nyújtott be a minősítés ellen és mert a 2. paragrafust nem alkalmazták és nem érték enyhítő körülménynek Simoc büntetlen előéletét. Simoc csatlakozott a védője felebbezéséhez.

Ita a külföldi munkások alkalmazása körül

A múlt hét folyamán egy küldöttség érkezett fel a prefektust, amely a nagy munkanélküliségre való hivatkozással a külföldi munkások tartózkodási engedélyének revízióját kérte. A „Nagyvárad” iradása nyomán, mely a munkásság és a prefektus álláspontját ismertette, aztán erős támadás indult meg egy reggeli lap asábjain a vasmunkások szakszervezete ellen lépése ellen egyrészt az idegen munkások részéről, másrészt maga a lap részéről. A tegnapi Naplóban azután dr. Oláh Béla kamarai titkár is a külföldi munkások mellett tör lándzsát, amennyiben azokat mint specialistákat tartja.

Ma aztán felkerestek bennünket a szakszervezetek vezetői és a következők közlésére kértek bennünket:

Mindenekelőtt nem felel meg az a összakaratú beállítás, mintha mi a külföldi munkásoknak, minden további nélkül, kiutasítását kértük volna. Mi csak az eddig kiadott tartózkodási engedélyek revízióját kértük, amennyiben azok a mai változott viszonyok mellett nem felelnek meg az ország érdekeinek.

Mikor a munkaügyi inspektorátus annak idején ezeket a tartózkodási engedélyeket javasolta, akkor még nem volt érzékszervi, nem volt munkanélküliség. Ma

ellenben, mikor az aradi Astra 4000-ről 800-ra redukálta munkásainak létszámát, midőn a szatmári vagonjavító, amely kétezzer munkással dolgozott pedig, beszűntette a munkát és midőn 200-on felül van a munkanélküli vasmunkások száma. Váradon, semmi indoka nincs a külföldiek ittmaradásának.

Egyik napilap különben politikai szempontokat szeretne az ügybe belevinni és nem átal rágalmazni bennünket, hogy mi a Munkás-otthon alapra olyanoktól is kaptunk pénzt, akikről föl nem tétellezhető, hogy a munkásság ideáljaival szimpatizálnak. Ennek a nyilvánvaló valótlanágnak az erőszakos bekapcsolása a teljesen gazdasági problémába, mutatja, hogy mennyi objektivitással kezelik tulodalt az ügyet. Itt meddő azután minden további vita.

A Castiglioni-ház összeomlása

Tegnap számunkban megírtuk, hogy a bécsi rendőrség a Depositenbank bukásából kifolyólag Castiglioni ellen elfogatóparancsot adott ki. Castiglioni a trieszti alrabbi fia, Bécs multimilliárdosainak egyike, aki döntő szerepet visz nemcsak Ausztria közgazdasági életében, de a Csehszlovákia s a lengyel szénmezőkön is, csalással és okirathamisítással van vádolva. Az elfogatósi végzés nem találta Ausztriában ezt az új pénzkrózt, aki alighanem szembe fog merni fordulni az ellene emelt vádakkal. Castiglioni, aki a bolgár király udvari vonatát mondhatja a magáénak, jelenleg Triesztben tartózkodik.

Ügye fordulatairól a következőket jelenti bécsi tudósítónk:

Castiglioni Camillo, akinek bukása és bűnpöre az utolsó idők egyik legnagyobb gazdasági eseménye, trieszti származású és a háború alatt az albertfalvai repülőgyár igazgatója volt. A háború után Castiglioni Bécsbe ment és az első egyike volt, aki olasz összeköttetései révén nagyobb nemzetközi pénzműveleteket kezdeményezett és csakhamar a bécsi tőzsde egyik legjelentősebb tényezője lett. Castiglioni ügyes spekulációkkal megszerezte magának a bási Depositenbank részvénytöbbségét, onnan azonban ezelőtt másfél évvel a bank egyik igazgatósági tagja, Goldstein Pál kibuktatta és azóta Castiglioni csak magánbankházát és egyéb vállalatát vezette, míg a Depositenbank elnökségét és irányítását Goldstein Pál vette át.

A Depositenbank bukásával kapcsolatos azután most jórészt az a nagy bűn is, amely most bontakozik ki, miután a bank által a hitelezőknek és a részvényeseknek okozott veszteségeikért elsősorban Castiglioni és Goldstein Pált akarják felelőssé tenni azzal, hogy ők a bank hasznait

Csupán dr. Oláh Béla úr tévedésére óhajtunk reflektálni. Nagyon hamis véleménynel van ugyanis az iparkamarai titkár úr a romániai vasmunkások szakképzett-ségéről, ha azt hiszi, hogy szerszámlakatosokért a szomszédba kell mennünk. Munkaközvetítőnk minden idegen szakmunkás helyett ötöt hajlandó adni a helyi vasiparnak. Különben mindenkit megnyugtattunk, hogy szívünkön viseljük annyira, tagjaink sorsát, hogy nem fogunk a munkaalkalmat és keresetet adó ipar ellen támadni.

A szakszervezet nyilatkozatához annyit fűzünk hozzá, hogy a külföldi munkások elleni agitációt mi is károsnak és antiszociálisnak tartjuk. A külföldi szakmunkások kiüldözése egy gazdasági válságban vergődő ipar és munkásosztály bajait nem fogja enyhíteni.

és jövedelmeit javarészt a maguk céljaira fordították és ezzel a részvényeseket, illetve a közönséget megkárosították. Ezzel a váddal egyidőben a Castiglioni-ház is belső válság érte; Castiglioni sem tudott szilárdan megállni a nemzetközi pénzpiac viaságában és most egyfelől azzal a váddal áll szembe, hogy vagyonának jórészt megmenekvén, azt ki akarja Ausztriából sibiolni, másfelől meg azt állítja róla, hogy vagyona és gazdasága teljesen összeomlott.

A Depositenbank bukása után a megtartott szakértői vizsgálat megállapította, hogy a bank különböző igazgatósági tagjai sok százmilliárdra rugó egyéni kölcsönöket vettek fel, így közöttük Goldstein Pál elnök is. A bank ellen elrendelték a felügyeletet és vizsgálóbírók küldöttek ki az ügyek tanulmányozására. A részvényesek közül többen ugyanezekor feljelentést tettek a Depositenbank igazgatói ellen csalások és visszaélések miatt és követelték azt is, hogy Goldstein Pálon kívül Camillo Castiglioni, a bank egyik alapítója is felelőssé tétessék az ügymenetért és a közönséget ért veszteségeikért.

A titokzatos tapétaajtó

Jacob dr. udvari tanácsos, vizsgálóbíró biztár meg a Depositenbank ügyének tanulmányozásával és a vizsgálóbíró a bank egyik szobájában tanulmányozta az aktákat Jacob dr. magához vette a bank legfontosabb iratait és okmányait és egy szép napon arra a felfedezésre jutott, hogy azok közül több olyan akta, amely Castiglioni és Goldstein Pál működése ellen bizonyított, nőasztalából eltűnt. A nyomozás azután megállapította, hogy ahhoz a szobához, amelyben a vizsgálóbíró dolgozott, egy rejtelmes tapétaajtó vezetett és azon át tűntették el azután az aktákat. Ez

Atlantic nyári mozgó

9 1/4 órákor

Apolló mozgó

5, 7 és 9 órákor

Sláger!

Sláger!

Ma, kedden először Griffith hatalmas világfilmje

INTOLERANCE

A szeretet harca a türelmetlenséggel az ókorban, középkorban és jelenkorban. Hosszu 8 felvonásban.

Ha utazni akarok vizumot csakis Hegedüs Hirlapirodába csináltatok

a fölfedezés nagy feltűnést keltett és a rendőrség még sem járt volna el talán kelő szigorúsággal, ha ugyanakkor nem történnék meg, hogy Stern udvari tanácsos, aki a bank felügyeletének élén állott, vagyis a bíróság által kirendelt szakértő, nem tett volna jelentést az államügyésznek, hogy a bank szanálására és a hitelezők kielégítésére vonatkozó törekvések neddők lesznek, mert Castiglioni Camillo vagyonának jórészt igyekszik kivonni Ausztriából, hogy így ő ne lehessen a Depositenbank veszteségeiért majdan felelőssé tenni.

Stern udvari tanácsos előterjesztése után az államügyész el is rendelte, hogy a bank bukása ügyében most már a legszigorubb bünyügyi eljárás fogantatás-sék. Stern azt ajánlotta, hogy Castiglioni, Goldstein és Neumann ellen elfogató parancsot adjanak ki a vizsgálóbíró azonban úgy intézkedett, hogy Castiglioni háromszáz milliárd osztrák korona, Goldstein harminc milliárd osztrák korona leltébe helyezése esetén szabadlábban védekezhessenek, Neumann Gábor ellen azonban minden feltétel nélkül való elfogató parancsot bocsátott ki. Ennek a megkülönböztetésnek oka az, hogy míg Castiglioni és Goldstein osztrák állampolgárok, addig Neumann Gábor magyar állampolgár és ezért szigorubb vele szemben a vizsgálóbíró rendelkezése, noha Neumann Gábor nyilván legkevésbé felelős ezekben az ügyekben, hiszen ő mindenkor csak Castiglioni megbízásából és utasítására járt el.

Csütörtökön hozta meg ezt a határozatot a bécsi törvényszék vizsgálóbírája, ehhez a vádtanács is hozzájárult, azonban a rendelkezéseket már nem lehetett fogantatítani, mert Castiglioni Camillo ekkor már Milanóban tartózkodott és ugyanott tartózkodik Goldstein Pál is, míg Neumann Gábor már régebben Budapesten van, ahol felesége a Ligei-szanatóriumban betegesen fekszik. Neumann Gábor szokása szerint hetente Budapestre utazott és most is úgy ült vonatra, hogy tudomása sem volt a vizsgálóbíró intézkedéseiről. Neumann Gábor egyelőre Budapesten marad és itt várja be a további fejleményeket.

Az összeomlás

Castiglioni a tavalyi bécsi hauseban állott hatalmas tetőpontján és most az a kérdés, vajjon vagyona teljesen összeomlott-e, avagy pedig annak legnagyobb részét igyekezett-e a maga számára Ausztriából kisíbolni, hogy így meneküljön meg akár a Depositenbank hitelezőinek kártalanítása, akár pedig a szeszütleből eredő követelések kifizetése elől. A Depositenbank vagyongondnoka, Stern udvari tanácsos, család bukással vádolja Castiglioni-t és ez a vádja a vizsgálóbíróknak is.

Annyi bizonyos, hogy a Depositenbank összeomlása és ezzel együtt a nemzetközi árhanyatlás és a nagy baisse a világpiacon a Castiglioni házat is erősen megrendítették. Castiglioni célja nemcsak az volt, hogy egy hatalmas bankot irányítson, hanem una akart lenni az egész osztrák nehéziparnak. Hatalmas koncernt teremtett és egyszerre volt tulajdonosa a Depositenbankon kívül a bécsi Export-

und Industriebanknak, a prágai Böhmische Unionbanknak és az övé volt a részvénytöbbség a Magyar-Olasz Bankban is. Ipari érdekltségének központjában az Alpine, ez a nagy osztrák vasipari vállalat állott és így érdekközössége volt Stinnes Hugóval és ehhez a koncernhez tartoztak különböző bankokkal közösen a Felten-kábelgyár, a Böhler Stahlwerke, a Schöller-Bleckmann acélművek, a Feinstahl részvénytársaság, a Daimler-autógyár, a Brown-Bowery villamossági társaság, a Semperit gumigyár, az Elin villamossági részvénytársaság, a Klotild vegyipargyár és mindezek támogatására Castiglioni megszerezte az Elbmühl lapkiadó társaság részvénytöbbségét és a Leykam-papírgyárt is. Castiglioni-nak ehhez a hatalmas bank- és vállalati koncernhez mindinkább nagyobb és nagyobb tőkére volt szüksége, de a tőzsdéi helyzet és a nemzetközi hitelviszonyok folytán hatalmas vagyona ellenére mindjobban immobil lett. Castiglioni végül is képtelen volt a tőzsdén felvett köztpénzekkel dolgozni és nyolc héttel ezelőtt már világosan látszott, hogy a Castiglioni-ház nem bírja ki a hatalmas kamatterheket.

Bécsi bankkörök szerint Castiglioni a nagy válság kitörésekor kilencszázmilliárd osztrák koronával tartozott és ugyanakkor Bosel adóssága is ötmillió dollár volt. Hogy Bosel vagyoni viszonyai milyenek, az különálló problémája a bécsi gazdasági életnek, ellenben Bécsben már jóideje azt állították, hogy Castiglioni mintegy száz-husz millió svájci frankra becsült vagyonának legnagyobb részét a tőzsdéi értékesítésen, a frank-kontreminen és még előbb a márka összeomlásán elvesztette.

Szanálás, vagy sibilás

Castiglioni Camillo mintegy nyolc héttel ezelőtt Milanóban a Banca Commerciale Italiana-val megállapodást kötött, amely szerint a bank százhuszonötmillió lírát, vagyis négyszáz milliárd osztrák koronát bocsát Castiglioni rendelkezésére. Castiglioni ennek fedezetére lekötötte részvénytársaságait, bécsi palotáját, bankjának palotáját, Grundsee mellett fekvő palotáját, lengyelországi birtokát és nagyértékű gyűjteményét. Toeplitz lovag a Banca Commerciale vezérigazgatója, Adolfo Rossi-t, a milánói bank egyik igazgatóját bízta meg ezek után a Castiglioni-ház ügyeinek vezetésével és eddig körülbelül negyvenmillió lírát a milánói bank a bécsi piacon már folyósított is.

Az utolsó hetekben tehát már Rossi volt tulajdonképpen a Castiglioni-ház irra és irányítója és mindenekelőtt a nagyarányú üzletek lebonyolítását kezdette meg. Rossi ezerkétszáz millióval kifizette Otto Bellák-ot, a vállalat egyik igazgatóját, ellenben nem teljesítette a másik igazgató Eduard Nelken hétmilliárdos végkielégítési követelését úgy, hogy ezért Nelken pört is indított.

Castiglioni védelme

A Castiglioni-ház részéről ma nyilatkozatot tettek közzé, hogy a hét elején Castiglioni Grundsee-ba, onnan Milánóba utazott és hogy Castiglioni-nak az a törekvése, hogy a Depositenbank ügyében minél inkább a szanálás segítségére siessen.

állíriák, hogy ha a Banca Commerciale a szanálás végrehajtásában megakadályozzák, akkor ez az akció igen veszélyes helyzetet teremthet a bécsi piacon. Így például azt hiszik, hogy az Export- und Industriebank, amelynek mintegy kétszázmilliárd adóssága van, ebben az esetben esetleg összeomlik.

Pick igazgató öngyilkossága

Ugyanakkor, amikor Castiglioniék el- len a vizsgálóbíró a végzést kiadta, Pick Hilbert, a Depositenbank egyik igazgatója, aki Prágából érkezett Bécsbe, badeni vilá- jában felakasztotta magát. Pick egy prágai banktól került Castiglioni-hoz és egyike volt a Depositenbank vezetőinek és a mostani vizsgálat során is azzal vádolták meg, hogy derűre-borura alapította a fi- kokat és hogy különböző vállalatokat csak azért létesített, hogy a fiókálapításokból és a vállalkozásokból jutalékot kapjon. Pick ágyára akasztotta fel magát és mire megtalálták, meghalt.

Bécsből jelenteik: A bécsi lapok tudósítói telefonon felhívták a Triesztben tartózkodó Castiglioni-t, aki kijelentette, hogy rövidesen megjelenik Bécsben és felvilágosítja a hatóságokat a tényállásról.

Értesitem

t. megrendeltem, hogy az őszi idény angol szövet különlegességei változatot mintákban, kizárólag egyes öltönyök raktáromra megérkeztek

CSOVITS uri divat-szabó
Str. Rimanóczy-utca 4

LÁBIZZADÁS

ellen egyetlen biztos szer a CSANDA-féle

Kapható Csanda gyógyszerár- ban Str. Mosoiu (Kert utca)

PODOL

Nem 5napig

Nem 10 napig

Nem 15 napig

hanem

egész éven
át

férfi és női divat különlegességek
legolcsóbban és legjobban

csakis

Schlésinger és Jung
cégnél

Str. Avram I. (Kossuth- L.-utca) 1. vásárolhat.

„CHIC“ ÁRUHÁZ

BUL. REGELE FERDINAND 7.

Nyakkendők

divat harisnyák

óriási választékban.

Szív küldi szíveknek, szívesen...

Amikor a függöny szétszalad, előttünk áll a nekeresdi vásár tarka, bohókás népe. Az öreg paraszt mesél az unokájának Encella királyasszonyról, a mézeskalács szívről, amelybe „rigmusz-írás” van és nagyanyó fel is olvassa:

Szív küldi szíveknek szívesen,

Szív kapta szívtől kedvesen...

Azután jön Jóska, bucsuzik az édesanyjától, mert elmegy Krakovába katonának.

— Hun van az a Krakova, édes fiam? — kérdezi remegő hangon a nagyszony.

— Az bizony Ázsiában van. A Fekete-tenger partján, szembe Konstantinápoly, balra Grác, utolsó posta Nagybecskerek.

Igy beszélnek a költőszívből faragott figurák a nekeresdi vásáron. Minden muzsika itt, minden zárka, a kísérő zene pedig úgy megmagyarázza a tarka mese drága alakjainak életét, hogy össze-szorul az ember szíve... A nekeresdi vásáron veszi meg Őrzsé azt a mézeskalácsot, amely körül királykisasszony, halalos szerelem, Őrzsé szerelme kíséri Jóska fel a királyi udvarig.

Nincs a darabban jazz-band, mély deklatásu táncosnők, semmi frivolitás, csak szív és melegség. De az van annyi, hogy meg fogja tölteni a színházlátogatók szívét. Biztosan hisszük, hogy nem dolgozik eredménytelenül. Gróf Laci, Hetényi főrendező és az egész társulat, amikor precíz előadásban kihozza Emőd Tamás gyönyörű meséjét, a Mézeskalácsot. (—)

ÚJ DONSAKOK

* A nemzetipárt együttműködik a kormánnyal. Bukarestből jelentik: A Neamtu Romanesc jó forrásból arról értesül, hogy a kormány ismét keresi az erdélyi párttal való megközelítés lehetőségét. E végből Goldis László meglátogatására Constantinescu miniszter és Ciprianu államtitkár Erdélybe utaztak. Remélik, hogy a nemzetipárt elfogadja a kormány platformját a parlamenti együttműködés tekintetében.

* A munkásbiztosító értesítései. A Casa Cercuła a Asig. Sociale din Oradea-Mare (Kerületi munkásbiztosító pénztár) közli az érdekeltekkel, hogy 1924. évi október hó 1-től két sebészorvos áll rendelkezésére: Dr Fischer Imre rendel fél 2 órától 3-ig; dr Popp Alexandru rendel fél 5 órától 6-ig. A dr Russu Alexandru elhalálozásával megüresedett körletet ugyancsak 1924. évi okt. hó 1-től dr Costa Romulus (lakik str. Episcopul Ciorogariu (U-utca). A dr Ullmann Béla körletét pedig dr Crisan Alexandru (lakik Biharmegyei központi kórház, telefon 262.) látja el.

* Elrendelték a fegyelmet a biharpüspöki jegyző ellen. A biharpüspöki affér befejezéshez közeledik. Amint megírtuk, az ottani lakosság pragmatizálta a reá erőszakolt túl sok közmunkát és feljelentést adott be Zigre Teodor jegyző ellen az alispáni hivatalhoz. A feljelentést Szeghalmai Imre, Papó József és még több gazda írta alá. A megye alispánja, Avram Miklós megyei aljegyzőt bizta meg a feljelentés bevizsgálásával, aki kiutazott Biharpüspökibe és a legkiterjedőbb vizsgálat után megtette jelentését, amelynek alapján Zigre Teodor jegyző ellen elrendelték a fegyelmi eljárást megelőző vizsgálatot.

* A villamos bódé lerombolása. A következő sorokat kaptuk: A kispiactéren a királyszobor környékének díszítő munkálatai között napok óta rombolás folyik. Két tucatnyi munkás veri szét a villamos bódét. Verejtkező nehéz munka ez, súlyos vasakon betonból készült valamikor ez a kis házíki, nem tulzást, hogy a lebontása több időbe és munkába kerül, mint a felépítése. És ennek a verejtékkel romboló munkának láttán emlékeztetünkbe idéződik az amerikai példa, ahol házakat, templomokat, talán egész utcákat is eltoltak a helyükről. És úgy gondoljuk, hogy

A gazdasági krízis miatt

felszaporodtak az adó hátralékok

Az ideai adókievetések véglegesen befejezést nyertek, a hét bizottság elvégezte feladatát, a felelősségi fórumok is határoztak a kivetett adók felett. Biharmegye és Nagyvárad adóhírő képességét most állította össze Csereák József pénzügyigazgatósági tisztviselő és az eredmény a közgazdasági viszonyok látszólagos stabilitását mutatja.

Ebben az évben ugyanis a megye és város adóköteleseire 93 és félmillió adót vetettek ki az erre hivatott hatóságok. Ebből földadó 20 és félmillió, házadó 9 és félmillió, kereskedelmi és ipari adó 50 és félmillió, a hivatalnokok és szabadfoglalkozásuk, valamint a kisiparosok adója együtt 57 és félmillió, 7 és félmillió pedig az összjövedelmi adó.

Ebből az adóból az államnak jár 63 millió, a községeknek 16 millió, a megyének 12 millió, a kereskedelmi és iparkamarának 2 millió és 883 ezer lei. Ha ez utóbbit összehasonlítjuk a községeknek járó 16 millióval, láthatjuk, hogy a kamarát dusan dotalta az állam, úgy, hogy az adminisztráción kívül nagyobb akciókra is nyílik fedezet.

Az adók végösszege nem mutat emelkedést a tavalyival összehasonlítva, azzal egy nívón maradt. Nagyvárad város 51 milliót fizet a 93 és fél millióból adóba, a

többi a megye fizeti. Az adót a bankok, vállalatok, részvénytársaságok, háztulajdonosok hozták össze.

A kérdés csak az, hogy az adókötelesek ki tudják-e fizetni a rájuk rótt adókat. E tekintetben az adóbehajtás szolgálat felvilágosításával s e szerint közel 60 millió áll behajtás alatt, tehát az önkéntes adózás a kivetett adók felét se hozza be. Oka ennek a pénz- és gazdasági válság, a kinnlevőségek mobilizálásának nehézségei, a melyek miatt az adót végrehajtás után is nehéz kiperéslni az adózóktól, jöllehet 9 százalékot fizetnek rá a végrehajtottak. E mellett kevés a végrehajtó a sok hátralékoshoz képest s a pénzügyi hatóságok arra gondolnak, hogy az alkalmazandó végrehajtóknak százalékot adnak a behajtott adóösszeg után.

Jó eleve tiltakozunk azonban a felfuorított adóvégrehajtások ellen. Mikor a horribilis összegű adókievetések megtörténtek, már akkor megírtuk, hogy ez az óriási adóztatás irreális és a gazdasági helyzet a végrehajtáskor súlyosan rá fog cáfolni a vérmes reményekre is. Ez így is történt. Nem erőltetett és jutalékokkal dotalt adóvégrehajtásra, hanem a kivetett adók revíziójára és leszállítására van szükség.

sokkal kevesebb munkával és költséggel felemelhették és elszállíthatták volna ezt a házíki, mint amennyiért szétpüfölik. Jó lett volna valahol árubödrének, vámházának. Sőt esetleg — Istén bocsá — szükséglakásnak is valamelyik Rédey-kerti „lakó”-nak. Nem gondolják az „illetékes”-ek?

Azon töröm a fejem, tisztelt szerkesztő ur, hogy miért kell újabbban gyakorta zárva tartani a főposta kapuját a táviráda épület felől. Mikor ez a kapu zárva van, akkor a felekek az Urutcai oldalon kell

bebötörkálni a hivatalokba a sötét, vak folyosókon keresztül. Alig lehet ebben a labirintusban az egyes hivatalszobákba eltalálni. Ha bármi szerencsétlenség a hatalmas épülettömbben előfordulna, nincs, csak egy kijárat. De a tisztviselőktől sem lehet elkívánni, hogy az egész épületet megkerüljék, ha szolgálati helyükre akarunk jutni. Miért van tehát erre a kapuzárásra szükség?

* Dutka Ákos súlyos beteg. Budapestről jelentik: Dutka Ákos, az ismert költő és újságíró, aki a külügyminisztérium sajtóosztályának tagja, súlyosan megbetegedett. A nagybeteg költőt a Rókus-kórházba szállították, ahol Hüttl Hümér orvosnár súlyos műtétet végzett rajta. A műtét kitűnően sikerült.

* Új ügyvéd. A nagyváradai ügyvédvizsgáló bizottság előtt tegnap sikerrel tette le az ügyvédi vizsgát dr Rosenthal Ferenc, a nagyváradai jogászvilág és újságírói kar kitűnő tagja.

* Meghívó. A Háztulajdonosok Szövetsége október hó 5-én (vasárnap) délelőtt fél 11 órakor a Vigadó mozgó helyiségében igazgatósági gyűlést tart a következő tárgysorozattal: 1. Elnöki megnyitó. 2. Szövetségi titkár jelentése a Sibiában megtartott országos háztulajdonosi kongresszusról. 3. Szövetségi titkár előadása a „Vadul Commercial” törvénytervezetről és a bérlok által a bérhelyiségek és műhelyek bérleti viszonyai megváltoztatása érdekében indított perekről. 4. Dr Váradi Ödön helyettes elnök előadása a lakásépítési akcióról. 5. Schwartz Izidor helyettes elnök előterjesztése a vízdíjak százalékkulcsai leszállítása tárgyában. 6. Netaláni indítványok. Felkérjük igazgatóságunk és általában Szövetségünk tagjait a

teljes számban való megjelenésre. Szívesen látjuk a Szövetségbe még be nem lépett háztulajdonos társainkat is. A Háztulajdonosok Szövetsége képviselőiben: Dr Lazar Aurél elnök, dr Lengyel Zsigmond főtitkár.

* A mozgósínházak helyárai. A Dorian-filmszínház, Dorian Terrasse, Apolló és Atlantic mozgósínházak helyárai f. hó 1-től, szerdától kezdve a következők: Páholly 35, Zsöllye 30, Támlásszék, illetve Körszék 20, Zártszék 15 lei. A szombati és vasárnapi 3 óras előadások helyárai pedig a következők: Páholly 25, Zsöllye 20, Támlásszék, illetve Körszék 15, Zártszék 10 lei.

* Felhívás a lótlajdonosokhoz! Felhívunk mindazon lótlajdonosokat, akik tenyészállataikat az Art. 38 din legea rechizitiilor din 6 Aprilie 1906 alapján a katonai rekvirálás alól kormányhatósági lag mentesíteni kívánják, hogy 8 nap alatt a városi előjárásnál a városi állatorvosi hivatalban (str. General Mosoiu 8. szám alatt) jelentkezzenek. Jelentkezők a tenyészkancaikra vonatkozó fedeztetési jegyeket hozzák magukkal. Oradea-Mare, la 26 Sept. 1924. Seful antistiei orasului.

* Özv. Stern Rezsónénél str. Avram Iancu 16. (v. Kossuth-u.) női harisnyát, férfizoknit, nyakkendőt legolcsóbban vásárolhat.

„RENAISSANCE”

művész-társaság. — Elvállal magánházak, villák, bérpaloták

és az építőművészet minden ágára kiterjedő munkáit terveinek elkészítését és szolid kivitelét.

Megrendelésre készit:

butorok és teljes lakásberendezések, bankházak, mozgósínházak, kávéházak, szállodák, üz-

lelhelyiségek stílusos berendezéseit a legmodernebb megoldásokban. — Vállalja:

templomok dekoratív díszítését falfestményekkel az igazi „al fresco” módszerben; dísz-keretek és siremlékek

terveit és művészi elkészítését;

üvegfestmény, gobelin, tapéta, szőnyeg terveket, mindenféle batik-

holmik készítését eredeti terveink alapján és minden az építő és iparművészet körébe tartozó olyan munkát, mely művészi gondolatot és eredeti művészi megoldást igényel.

Oradea-Mare, Piața Mihail Viteazul II-a III. 4.

* Október 11-én Bartók zongorahangverseny. Jegyek a Hegedüs Hirlap-irodában.

* Elgázolt a vonat egy tizenhét éves leányt. Tegnap éjszaka Mezőtelki állomáson a Nagyvárad felé haladó személyvonat levágta Kovácsi Erzsébet 17 éves élesdi leány mindkét lábát. A fiatal leány élesdől utazott rokonai látogatására Mezőtelkibe, ahol a vonat csak egy percig áll és megy tovább. Kovácsi Erzsébet minden valószínűség szerint a nagy sietésben lebukott és a vonat kerekai alá került. Hajnalban talált rá egy éjjeliőr, félig megfagyva, a vérvesztéstől eszméletlenül. Beszállították a kórházba, ahol Cosma ügyeletes rendőrszt kihallgatta Kovácsi Erzsébetet, akinek életben maradásához kevés a remény.

* Kabátszövetek, Peleucheok és bélesárk nagy választékban, meglepő olcsón Rimanóczy-utca 9.

* „KEGYELET” a Sas alatt.

* Alföldiek tánciskolájában az őszi tanfolyam október hó 1-én, szerdán kezdődik meg! Gyermekek és diákoknak 6 órákor. Felnőtteknek este fél 9 órákor. Iratkozni egész nap lehet az iskola helyiségében. Gojdu (Beöthy Ödön-utca) 2. sz.

* Vázon és batisztchiffon különlegességek olcsóbban, mint bárhol Frankl Róza üzletében. Rimanóczy-utca 9. sz.

DIÁKEGYENRUHÁK É SÁPKÁK

KÉSZÜLNEK
GERGELY GYULA
ÜZEMÉBEN
BUL. PEG FERDINAND. N. 55

Két—három szobás modern lakást keresek

magas lelépést és közvetítési díjat fizetek. Cím Stefan cel Mare (Tisza Kálmán)-tér 15 földszint kapu alatt balra. — Értekezni délután 2—5-ig.

Harisnyát vásárolhat

de elismerten jót és
olcsón csakis

Fischer Áruházában

Sas-passage.

Házi harisnyák	20 Leitől
Maco harisnyák	40 Leitől
I-a flor harisnyák	75 Leitől
I-a selyem flor harisnyák	99 Leitől

Gérna, flór és fátol harisnyákban nagy választék olcsó árak mellett.

Pastel férfi sockni	22 Leitől
Csikos férfi sockni	30 Leitől
Jaguárd férfi sockni	55 Leitől
I-a selyem flór férfi sockni	58 Leitől
Férfi hosszú harisnya	90 Leitől

Nagy választék férfi socknikban a legfinomabb minőségű, valamint gyermekharisnyákban és rövidárkban olcsó árak mellett

* Női kereskedelmi továbbképző tanfolyam. A Kereskedelmi Csarnok egy éves női keresk. továbbképző tanfolyam létesítését határozta el. Bővebb felvilágosítást ad és előjegyzéseket elfogad a felsőker. iskola igazgatósága (Str. Francisc Deák 3.) naponta d. e. 11—12.

* Ingzepphrek, nyersselymek, asztalneműek, barchettek legolcsóbban Rimanóczy-utca 9.

* Kézimunka kiárusítás. Kélin, függöny, drapéria, abroszok, diványpárna, aranyterítők, tipoennel, madeira munkák, gobelinek, filécsipkék, betétek, motívok mindenféle nagyságban nagyon olcsón kaphatók Weinbergerné Zárda-utca 1. sz., Str. Manastari, Kapucinus-utca mellett.

* Legjobb arczépitő Földes Margitkrém

* Öltöző asztala hiányos, ha nincs rajta Brázay kölnivíz. Kapható mindenütt

* Koprol, az ideális hashajtó, biztosan és fájdalom nélkül hat. Kapható a gyógyszerárakban.

SZÍNHÁZ

Az első színházi hét műsora:

Szerdán: Megnyitó előadás: Mézeskalács.

Csütörtök: Mézeskalács.

Péntek: Mézeskalács.

Szombat délután: Rózsálmány mérsékelt helyárakkal, fél négy órai kezdettel.

Vasárnap délután: Három grácia; este Mézeskalács.

MOZI

— Griffith-film az Atlantic és Apolló mozgóknak. Az Atlantic és Apolló mozgók október 1-től Griffithnek, ennek a genialis gondolkodónak egy nagyszabású filmjét, az „Intolerenc”-et adja. Nemes intenciók vezetik Griffithet e filmjében, a szeretet magvát kívánja az emberek közt elhinteni. Nagy koncepciójú elgondolásával az ókorból Babylon bukását, a középkorból a Hugenották harcát és a jelenkorból egy a mai korpét jellemző eseményt ragad ki, állítja egymás mellé s dolgozza fel az ő elismert elsőrangú rendezői tehetségével. Apostoli szavaival vezet be a filmet, az emberszeretet győzelmét szeretné szíve minden dobbanásával megünni s záró szavaiban valósággal isteni ihlettel megáldva szól közönségéhez: „Emberkek, akik igaznak láttátok, amit hirdetek, menjetek és hirdessétek ti is!”

— Dorian Terrasse — Dorian Filmszínház. Ma, szerdán Dumas Sándor híres közismert regénye filmre átdolgozva, a „Kaméliás hölgy” kerül műsorra. A „Sejk”, „Vérző aréna”, „Az Apokalipszis négy lovasa” című filmekből ismert kiváló filmművész, Rodolpho Valentino alakítja az izgalmas dráma főszerepét és méltó partnere a bájos Nazimova. A drámát megelőzi egy 2 felvonásos burleszk „Zigottó, mint bányaár.” Az előadások a Dorian Terrasson 9, a Dorian filmszínházban 5 és 7 órákor kezdődnek. Kedvezőtlen idő esetén a 9 órás előadás is a Dorian filmszínház nagytermében lesz megtartva.

KEPES ELEK

orvosi kötszerész, Sas-passage 20. szám

Saját készítményű
speciális kötszerek, női és férfi övszerek

Sérvkötők, naskötők,

Hölgyek figyelmébe!

Kosztümök és köpenyek
legdivatosabb
készítése már **800 leitől**

Fleisz Károlynál Str. Gojdu 11.
(Beöthy Ö.-ut)

NYILTTÉR

Köszönetnyilvánítás

Mindazon rokonoknak, barátoknak, ismerősöknek, kedves növendékeimnek, kik felejtethetetlen édes anyám elhunyt alkalmából mérhetlen fájdalommat enyhíteni igyekeztek, ezúton mondok őszinte köszönetet.

Láposy Erzsébet
zenetanárnő.

SPORT

Dr Morár bírói jelentése a Viktória—NAC meccsről

Még friss emlékezetben van a Sporttérén lefolyt Viktória—NAC-meccs, amelyen Csillag László, a NAC kapitánya játékközben levonult a pályáról, majd visszatért, de dr Morár Teofil bíró nem akarta tovább játszani engedni azzal, hogy levonulását nem jelentette. Ebből vita támadt, a melybe beleszólt Szabó Andor, a NAC elnöke is. Miután a tacesbíró igazolta, hogy Csillag jelentette a levonulását, Morár bíró megengedte, hogy tovább játszhasson. Az incidens követőleg néhány nap múlva dr Morár Teofil bejelentette a nagyváradai bizottságnak, hogy a testületből kilép. Bejelentését nem indokolta s így sokan arra következtettek, hogy a Szabó Andorral, aki a bíróbizottság elnöke is, lefolyt vitája készítette a testület elhagyására. Ezt a feltevést dr Morár Teofil maga megcáfolta a hírlapokban leadott nyilatkozatában.

Magáról a mérkőzésről tüzetes jelentést adott be dr Morár, amelyben kitér az incidens részleteire. A jelentéssel legutóbb foglalkozott a Comitet s azt a vizsgálat megejtése végett kiadta dr Zigre Miklós elnöknek.

A központ ellenőrizi a versenyek bevételeit

A bukaresti központi sportszövetség rendeletet adott ki, melynek értelmében minden nyilvános verseny bevételeiről és kiadásairól pontos kimutatás készítenő s ennek egy példánya a központhoz felterjesztendő. A kimutatást a kerületi szövetség pénzügyi delegátusának is láttatnia kell. A nagyváradai Comitet a legutóbbi ülésén foglalkozott e rendelettel s megbízta a pénzügyi bizottságot, hogy készítsen elszámolási úrlapminta, amelyet aztán sokszorosítani s a versenyt rendező egyesület rendelkezésére bocsátani fognak. Nagyváradon a szövetség pénzügyi bizottsági elnöke fogja aláírni az elszámolást, vidéken pedig a delegált szövetségi bíró.

TOZSDE

Bukaresti tőzsde vonalzavar miatt nincsen.

Zürich, szeptember 30. (Zárlat.)
Berlin 124.5, Amsterdam 201 és háromnegyed, Newyork 523.5, London 2331.5, Páris 2740, Milano 2287.5, Prága 1565, Budapest 00068, Belgrád 725, Bukarest 270, Varsó 101, Bécs 00073 és ötnyelcad.

Budapest, szeptember 30. (Értékpapírtőzsde.) Angol-Magyar 40, Magyar Hitel 420, Leszámitoló 57, Salgó 420, Alkamvasut 375, Kereskedelmi bank 1075, Pesti Hazai 2825, Láng 81, Borsod miskolci 117, Első Budapesti gőz. 106, Beocsini 745, Borsodi szén 75, Kőszén 2340, Urkányi 620, Csáky 11, Olasz bank 20, Rima 121, Fegyver 900, Ganz D. 1920, Ganz V. 1000, Lipták 9750, Izzó 535, Papir 31, Hungária 75, Kartón 90, Klótid 47.

Cukor 1860, Gomme 210, Osztr. H. 147, Georgia 307, Ocean 15, Phöbus 44, Villányi 58, Schlick 44, Malomsoky 7, Ofa 430, Szlovénia 73, Nasici 1800, Tröszt 166.

A KINAI

Irta: Bónyi Adorján

3

— Semmiség ez, Célia — mondtam. —
Tulgzadag és tulerős ez a levegő, még nem
szokta meg. Magam is eleinte...
— És vidáman hazudtam neki valamit.
Célia bágyadtan vállat vont.
— Lehet — felelte s többet nem be-
széltünk róla.

— A gong, — mondta pár nap múlva
Célia, — maga nem hallja soha éjszaka a
gongot?

— A gongot? Miféle gongot?

— Nem tudom. Azóta mindig nézelő-
döm és keresem, de nyomát se látom sehol
itt gongnak. Pedig — van! Valahol van! Én
minden éjszaka felriadok, többször is,
egy-egy halálosan mély és halálosan szo-
moru gongütésre. Ugy cseng, hogy bele-
rázkodom, egész testemben.

— Képződök, édes szép Célia.

— Lehet, de hogyan lehet az, hogy
annyira tisztán hallom? Tegnapelőtt vé-
gigvirrasztottam az egész éjszakát, hogy
megállapítsam, honnan jön a hangja? De
többet aztán, hogy felköltött, nem szólt
meg. Tegnap viszont háromszor rémültem
fel a hangjára. Ki tudja ezt nekem meg-
magyarázni? Mit akar tőlem a gongszó?
Mit jelent? Hová hív?

Igyekeztem megnyugtani. Célia egy-
szerre belemarkolt a kezembe:

— Nézze... Nézze, milyen förtelmes
és nyomorult. Akár egy patkány — és ösz-
szerázódott az utalattól.

Ya-Ta-Ya ment végig a napsütött sé-
tányon, fáradtan, lesütött szemmel és szo-
moru, apró léptekkel. Sárabb volt, mint
rendesen.

Én pedig egy pillanatra ismét éreztem
azt a megmagyarázhatatlan, szivetszorító,
vad rémületet, amely szerenésére csak egy
percig tartott most is, mint a múltkor.

Nincs okom képtelen irányba erőltet-
ni a fantáziámat. Nincs itt semmi rejtél-
mes dolog. Célia — túlsokáig keresi hasz-
talan azt az egyetlen és kiváló férfit. S a
többi mind: asszonyi idegesség.

Egy borus reggelen igazán meglepő-
dtem, amint a hallban egy nagy fotelben ott
láttam Ya-Ta-Yát. Ő, az örök mozgó és
örök nyughatatlan, egy helyben ült, moz-
dulatlanul, lecsukott szemmel. Karosszéke
az ablak felé fordítva, szemben a kerttel.
Még sokkal kisebbnek látszott, mint az-
előtt. És oly sárga volt az arca, mintha
aranyból öntötték volna ki.

— Ez beteg — gondoltam, — de nem
akartam megszólítani.

Később, ebéd után találkoztam Céliá-
val. Valami különös fény és izgalom ült az
arcán. Nem törődött a rásugárzó sóvár és
hódoló férfitekintetekkel, sápadt mosoly-
gással egyenesen odajött hozzám és félre-
húzott.

— De most már ezt talán maga is
hallja? — kérdezte s mohó kíváncsiság rejtő-
zött a hangjában.

— Mit?

— Ejnye, ne tessese magát! Azt a cso-
dálatos zenét éjszakánként!

— Zenét? — kérdeztem ámulva.

— De milyen zene az! Soha senki nem
alkothatott ennél merészebb, mámorítóbb,
édesebb és terhesebb muzsikát! És oly kü-
lönös az egész: mintha nem egyetlen hang-
szer játszaná, hanem száz és száz és csupa
daloló, döngő, lágy, csodálatos hangszer
lenne. Már harmadik éjszaka hallom, néha
egész éjszaka, néha csak pillanatokra, az-
tán elalszik, aztán újra kezd. Oh, ez cso-
dálatos!

Zavartan hallgattam.

— Nem gondolja, — kérdezte Célia
— hogy valamelyik szomszédunk? Talán...
az a kínai?

(Folyt. köv.)

Uj könyvekre pénzt ne köllsön
Olcsón ad a Hegedűs Hirlapiroda kölcsön!
Ujdonságok kölcsönkönyvtára.

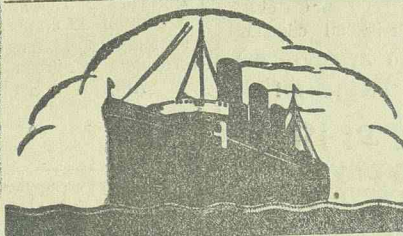

Szőnyeg ocassió

gikertült megvennem egy tétel
gyönyörű, szép kisebb-nagyobb
valódi perzsa szőnyeget
melyeket olcsó árban elárúsítok

Sternberg I. régiségkereskedő, Kishidő

HAMBURG-AMERIKA LINIE UNITED-AMERICAN LINES

Rendszeres és direct vonalak modern
gyorsgőzöseinkkel

Kanadába Argentiniába
Brazilíába Cuba és Mexikóba

valamint heti Észak-Amerikába
készszeri utazás legújabb „Albert Ballin”, „Deutschland”,
„Resolute” és „Reliance” gőzöseinkkel. —
Díjtalan felvilágosításokkal az összes uta-
zási lehetőségekről mindenkor szívesen
szolgál a romániai vezérképviselő:

Lazar H. Lazarovitz

Központ Timisoara Strada Mercy 2.
Telefon 16-58, valamint fiókjai:
Bucarest, Calea Grivitei No 183.
Arad, Strada Eminescu 12.
Oradea-Mare, P. Mihai Viteazul 5.
Sighisoara, Piața Unkei 34.

Utlevél, bérlet és bármily
igazolványhoz szükséges
fényképek legolcsóbban
Zenker fényképésznél, Str.
I. C. Bratianu (Szaniszló-
utca 25. Feltételek este
fél 8-ig.

Flissé és gouvér munkák
nagyon olcsó árban ké-
szülnek Strada Alexandrii
(Teleki-utca 22. sz. alatt,
a kapuval szemben. Ny.

A jövő hét folyamán
megnyílik
Klein Sándor és Tsa
uj üzlete
Ciorogariu (Uri)-u. 1.

Rövidárúk
Harisnyák

ismét olcsón besze-
rezhetők.

legolcsóbb a készí-
tőnél
Esőernyő
Rosenberg
Testvérek
N. Iorga (Zöldia-u.) 8
Behúzás gyorsan készül

Fordson Traktorok

Oliver 7 A ekével s szíjtárcsával

Ford

személyautók, teherautók, autobuszok

Ford és Fordson alkatrészek

a legújabb és legmodernebb
típusúak állandóan raktáron a

Ford Motor Company

autorizált képviselőinél

Intreprindere de Masini

și Automobile

ARAD, Strada Alexandrii No. 6

Telefon 112 — Rudolf Mosse 7021

Sürgöncim: Ablonczy

DENGELEGI ÁRMEN

Bádogos és vízvezeték szakiparos

Vízvezetési felszerelésekben

állandó nagy raktár

Központi lerakat:

Telep:

Strada Sf. Ladislau

Strada Clujului

(Körös-utca) 17.

(Kolosvári-utca) 44.

Telefon sz. 6-71.

Telefon sz. 5-79.

Mindennemű

ÉPÜLETFA ANYAGOK

puha és keményfa, asztalos deszkák és
pedig: dió, hárs, körte, cseresznye, kőris,
szál, juhar, égeria továbbá tölgy és gö-
zölt bükk fából ugyancsak körísfatalok
és küllők nagy választékban kaphatók.
+ REIN MARCEL FATELEPÉN +
Str Clujului Kolozsvári-u. 148 Telef. 1407

VIZUMOKAT

legolcsóbban és leggyorsabban

megszerez, meghízással elvállal

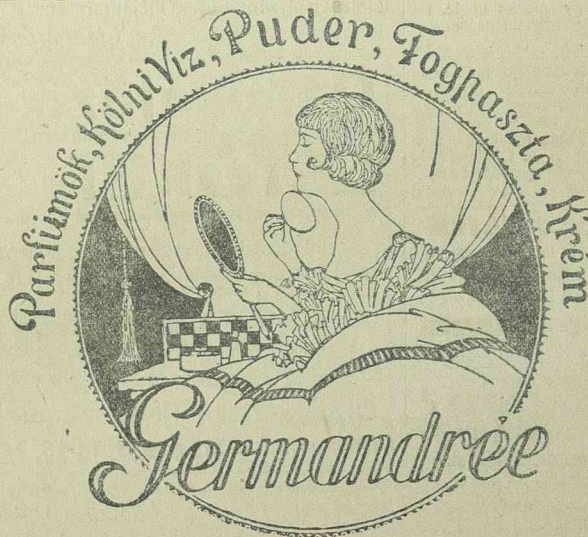
Futárjárt mindennap Cluj - Brassó - Bucuresztbe.

Hirdetéseket és reklámokat az összes
vidéki lapok részére felvétel eredeti
tarifáris árban.

„MERCUR” hirdetési iroda
és agynökség

Sir. GENERAL MOSOIU 7. a túzóltó laknyával szemben.

Telefon interurban: 2-21.

A legkisebb hirdetés ára 30 lei

A NAGYVÁRAD APRÓHIRDETÉSEI

Egy szövevény 3 lei, vastag betűk 6 lei

Aranyat, briliáns, gyémánt köveket, ezüst tárgyakat állandóan magas árban vesz Horváth ékszerkereskedő, Piata Unirii 5

Levelezés

Szilkin bunda, egészen új, sürgősen, nagyon olcsón eladó. — Calea Victoriei (Kolozvári-u.) 43 981

Imre jellegű levél van a kiadóban. 49

OKTATÁS

Francia órákat ad disztigvált órító Str. Kálvária-u. 21. 926

Német-magyar gyorsírás és német nyelvórákat ad Edelmann Hédi, Str. Rimnóczy-utca 12. 961

Latín nyelvből rendes vagy magán tanuló állandó előkészítést előadásokra v. vizsgára azonnal vállalja sok évi gyakorlattal bíró szakítár. Cim a kiadóban 988

Angolt, franciát, németet, zongorát tanít Kamen tanárnő, Str. Poștei 17. 53

Minta iroda

csakis gyakorlatilag tanít **Könyvtelit, levelezést gyorsírást, gépirást, nyelveket.**

Fordítások

Könyv-reviziók és felleltetések.

DONÁT

Strada Gojdu Nr. 30. Október elsejétől külön román tanfolyam román tanár vezetése alatt

Alkalmazás

Főzni tudó tisztességes mindenes kis családhoz szept. 25 re vagy október 1-re felvétetik. Cim a kiadóban. 888

Bármiféle irodai munkát: könyvelést vagy levelezést román nyelven is szívesen vállalok d. e. 8-1-ig. Cim a kiadóban. 989

Egyszerű megjelenésű ügyes kiszolgáló leány felvétetik „Mercur” kelmestésnél, Vlahuța (Szent János)-utca 1. 47

Intelligens tisztességes izr. árvalány elmenne 2-5 éves gyermekek mellé. — Reg. Ferdinand (Rákóczi)-ut 17. 48

Önálló hatal jól főző szakácsnő keresek. Cim Hegedűs Hirlapiródban. 45

Főzni tudó fiatal mindenes helyet keres. Cimet a Hegedűs Hirlapiródban. 46

Iskola táska pénztárca, bőrticűl, divat övek és gyöngyök, utazó kosarak és **gyermekkosci** a legolcsóbban

SZABÓ íésűáruházban Sas-passage 42. szám

Adás-Vételei

Eladó ház Str. Ladislau (Körös-utcán azonnal elfoglalható 3 szoba fürdőszobás szép lakással, nagy kerttel és istállóval. Külön épületben álvethető fűszerüzlet. Fizetési feltételek előnyösek. — Érkezhetni Kortmáros Lászlónál Szbeniszló-utca 22. 54

Városi bunda, szilskin gallérral, teljesen jókarban eladó. Bul. Regele Ferdinand (Rákóczi ut) 30. Jobbra. Szász. 962H

Hegyközséentimrel püspökségi szőlőből must eladó. Jelenkezni Nagyvárad Calea Victoriei (Kolozvári-utca) 94. 44

Teljesen jókarban lévő több férfi ruha, felöltő és fehérneműk jutányosan eladók. Schwartz Aronné, Jókai Mór-u. 12. 894

Iskolaszerek,

Füzetek, körzők, rajztáblák stb. nagy választékban, kicsinyben és nagyban kapható

Mégay és László cégnél

Oradea-Mare, Str. Avram I. Kossuth-u. 2
Telefon 623

Értesítés

A n. é. közönség b. tudomására hozom, hogy a **Kállay és Gulyás** cégből kiváltam és

Bulor- és épület asztalos műhelyem

Str. Gen. Berthelot (Sal Ferenc-u.) 8 sz. a. ujonnan megnyitottam. **Butorokat, portáit és üzleberendezéseket** legszebb kivitelben szolid árakban készítek. Szíves pártfogást kér

Gulyás Károly asztalos

Eladó ebédő, háló, nap-pali komplett szoba, ágyak szekény, fekete faragott konzul tükör és kis asztal, szoba mozi teljesen jó, hosszu zongora. Bul. Reg. Ferdinand (Rákóczi-ut 30. jobbra. Szász. 976

Bázak eladó. Házeladás, megbízásokat vállalkunk. — **Köcsönöket** megszerzünk. Magánpénzeket, jutalékkal kihelyezünk. Adásvételi R-t Parcul Traian 12. Ertesítés délután. 5

Kolettiszönyeg 270x320 méretű eladó. Reg. Ferdinand (Rákóczi) ut 41. Papp. 51

Selyem horgó t. ridkűlök, fehér nec terítők kaphatók. Szász, Ferdinand király (Rákóczi-ut) 30. jobbra. 975

Szilágysomlyón a Kovrig Antal-féle házastelekből rész jutalek eladó. Komoly ajánlatok Reg. Simon kereskedőhöz Uioara intézendők. 39H

Külföldiek

Pályoz bérlethez társ keresetetik. Jókai-utca 6. 41

Házvételre társat keresek 100.000 lei betéttel Cimet „Társ” alatt kiadóba. 50

Őszi, téli női kosztümök, köpenyek, ruhák és férfi fehérneműk 250—600 leig izlésesen készülnek a leg-egyszerűbből a legdivatosabbig. Nilgsetelep 100/62 Schwartz-haz. 340

Uri család teljes ellátásra elfogad iskolás fiút vagy leányt correpellatással és zongora használattal. Cim a kiadóban. 52

Masamodok és bolygek **figyelmébe.**

Régi kaipollait (struc, paradiosom, rajer stb.) festi, új fasonba alakítja, felfrissíti

Ciklámen

művirágüzem Bulev. Reg. Ferdinand 20. szám.

Sonnenfeldnél

Str. Avram Iancu (Metropol szálló mellett)

Vadászati kellé- **kek és löszerek** Bőr és bőrönd-árak dus választéka

Raktár- rendezés

miatt az összes raktáron lévő ismert **külföldi kiülő gyárlmány**

zongorá- kat

és Lloyd 2822

piano- kat

1924. október 20-ig

10% árenged- **és 5 évi jótállással** elárusitom.

Szülők, akik hangszert venni óhajtanak, ne mulasszák el ezen kedvező alkalmat.

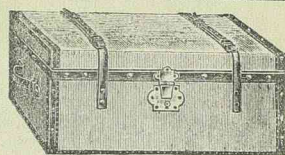
TRISKA J. CLUJ, Str. Saguna 14.

Publicațiune

Ordonându-se lichidarea firmei „Societatea Anonimă Economică din Sarkad” (Sarkadi Mezőgazdasági Részvénytársaság) conform art 202 a codului de comerț invit pe creditorii acestei societăți ca, in termen de 6 luni, să-și anunțe creanțele la adresa subsemnatului lichidator.

Ant, la 28 Septemvrie 1924.

Joan Bitter senior
comuna Ant, jud. Bihor

Gyárunkban, Str. Cuza Voda (Szacsval-utca) 18. szám alatt egy külön

detail áruosztályt rendeztünk be elsőrendű **bőröndárunk**, berendezett **kassettáink és iskola-táskáink** eredeti gyári árban való elárusítása céljából. Felvállalunk továbbá mindenféle szakmánkba vágó különleges **bőröndárak** elkészítését méretek szerint, ugyszintén vállalkunk javításokat is.

Nagyvárad Bőröndáru és Táskagyár
Str. Cuza Voda (Szacsval-utca) 18. szám.

VEGYTISZTÍTÁST VÁLLAL

Pályolat gőzmosóda

Str. Gen. Mosoiu (Mezei Mihály-utca) 7.

MOS, TISZTÍT, VASAL

Kívánatra házhoz küld és hazaszállít.

Fehérnemű
varroda

Sir. Pável-u. 18.

Férfi zefir ing 2 gallérral . . . 80 L
Férfi selyem ing 2 gallérral . . . 100 L
Női ing csipke, himzés és monogrammal . . . 70 L

Csipke beendízt, gombnyakúkat olcsón vállalok.

Nagymennyiségű **szőlőoltvány** és faiskolai cikkekről szóló **árjegyzékünk** megjelent!

Ambrosi, Fischer és Tsai rt.
Aiud — Nagyenyed.

Meghivo

A Falk Ármin és Társa mechanikai kefégyár r.-t.

rendes évi közgyűlését

1924. évi október hó 10-én délelőtt 11 órakor tartja meg a részvénytársaság irodahelyiségében Nagyváradon, melyre a t. részvényesek ezenel meghívotnak.

Tárgy:

1. Az igazgatóság évi jelentése, az 1923—1924. évi mérleg előterjesztése.
2. A felügyelő-bizottság jelentése.
3. Határozat a tiszta nyereség hovaforrása iránt.
4. Igazgatósági és felügyelő-bizottsági tagok választása.
5. A 3.000.000 lei alaptőkének 5.000.000 leire való emelésére vonatkozó határozatok jóváhagyása és az alapszabályok 5. §-ának megfelelő módosítása.

A mérleg a részvénytársaság irodahelyiségében megtekinthető és az alapszabályok értelmében a Monitorul Oficialban közzétételt.

Az igazgatóság.

Pálinkafőző ÜSTÖKET

mindenféle méretben, a legmodernebb kivitelben **raktárról** szállít:

ECONOMIA

Kereskedelmi és Ipari R.-T.
Oradea-Mare Piata Mihai Vi-
teazul 1. Telefon 858, 14-56, 14-57

Sonnenfeld Adolf nyomda Részv.-Társ.